SEPTEMBER 2026
V.U.: Formaat vzw, t.a.v. Noura Benchicar – De Wittestraat 2, 2600 Berchem
T 03 226 40 83 – info@formaat.be – www.formaat.be

magazine

van Formaat

Zie ’t ons vlammen

Over vrijwilligers die het jeugdhuis maken

Colofon

Met medewerking van
Jessica Vanhoeck
Astrid Stubbe
Thiska Van Durme
Valerie Vonck
Céline Mettepenningen
Katrien Van de Mosselaer
Toon Vanotterdijk
Johannes Fraeyman
Gudrun Caelen

Eindredactie
Gudrun Caelen

Vormgeving
Pepijn Haghebaert

Coverfoto
Ruth Gysemans

Druk
Antilope De Bie Printing

Verantwoordelijke uitgever
Formaat vzw
t.a.v. Noura Benchicar
De Wittestraat 2
2600 Berchem

Vlaams Gewest
Ondernemingsnummer: 0410 935 352
RPR afdeling Antwerpen
www.formaat.be – info@formaat.be

Formaat creëert ruimte voor jongeren en hun initiatieven door open jeugdwerk te stimuleren, te ontwikkelen en te verbinden. Met meer en sterker open jeugdwerk dragen we bij aan een meer duurzame samenleving die haar diversiteit inzet als een sterkte.

Vraag of opmerking?
redactie@formaat.be

Vlaanderen
verbeelding werkt

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C014767

Dit magazine is gedrukt op 100% gerecycleerd FSC®-gecertificeerd papier.

Wonderlust

door UITWEG

Ik ben jong, vrij en vol twijfels
Vol leven
Op zoek naar iets dat me kan bevrijden
Vol energie ben ik op zoek naar plezier
Vandaag naar iets anders dan morgen misschien
Het leven gaat voor me open
Maar zonder hand die naar me reikt
Zonder omgeving die me draagt als een warm tapijt
Me motiveert en drijft
Raak ik de richting kwijt

Ik zet mijn strepen op het canvas
Laat een stukje van mezelf achter
Op elke plek waar ik langs kwam
In elke groep die me vastnam

Ook ik bouw aan mezelf met duizend stukjes van een ander
De puzzel is nog schamper
Maar heeft hier en daar al rechte randen
de tekening krijgt vorm
Een resultaat van elk moment geschoteld op mijn bord
Gemaakt in de keuken van het leven door de kok
Soms is het een taaie brok

Maar als je samen zit aan tafel
Eet je die ook samen op
Deel je flarden van het lot
In de mooie en moeilijke momenten
Met je allerbeste vrienden en complete onbekenden

Iedereen is welkom
Samen op schok
Wij zijn jong, vrij en vol trots

UITWEG is een jonge rapper, dichter en spoken word artiest. Via woord en muziek creëert hij een plek waar mensen zich veilig en begrepen voelen. Hij put inspiratie uit de kwetsbaarheid van de kleine dingen en zet de schoonheid van het alledaagse in de verf. Met 2 muzikale projecten reeds onder zijn riem stuurt hij eind 2026 de eerste singles van zijn nieuwe EP TWIJFELAAR de wereld in.

uitweg.bookings@gmail.com

uitweg3010

Inhoud

6 **’t Paenhuys Parkhappening**
Vrijwilligers waarderen zit in de kleine dingen. Het vriendenboekje van ‘t Paenhuys bewijst het.

10 **“Vrijwilligers zijn geen helpers maar ambassadeurs.”**
Twee jeugdhuizen kregen dezelfde vragen over hun werking als sterk merk.

22 **Geld en goesting: vloeken ze met elkaar?**
Thope & De Troubadour laten zien hoe ze vrijwilligers belonen zonder vaste vergoeding.

26 **Verschillende karakters, één vuur?**
‘t Licht geeft een inkijk in hoe zij talent een plek geven.

25 **In Melsele hangt alles aan elkaar, en Djem zit er middenin**
Lees meer over een jeugdhuis dat leeft in het dorp.

38 **“Langsgaan en praten”**
Buiten je vier muren gaan loont, en Sungarden bewijst het!

En nog veel meer:

- Steekvlamengagement: niets mis met kort vlammen – **4**
- Test: welke vrijwilliger ben jij? – **14**
- Vrijwilligers winnen en behouden doe je zo – **30/34**

Steekvlamengagement

Niets mis met kort vlammen

Steeds vaker komen we het tegen, een vrijwilliger die zich helemaal inzet voor één evenement, een afgerond takenpakket en het niet helemaal ziet zitten om mee in 'de kern' te stappen. Die veranderingen zijn niet per se nieuw: we zien al een tijdje dat vrijwilligerswerk verandert.

Deze tekst kwam tot stand dankzij de input van Busra Gögce van À Fonds – VGC (Vlaamse Gemeenschapscommissie) Jeugddienst, Lena en Omar van jongerengemeenschap 't Scharnier en Jolle en Gaël van DURF2030

De term 'steekvlamengagement' helpt ons om de vinger te leggen op de veranderingen die we tegenkomen.
Steekvlamengagement is:

- kort, maar bijzonder krachtig.
- het kan heftig branden, maar even zeer direct terug uitdoven.
- het is makkelijker aan te stoken wanneer er al een kleine waakvlam is. Jongeren die zich al verbonden voelen met je werking, zullen sneller een engagement opnemen, klein of groot.

Maar wat doe je daarmee? De structuren waarmee de meeste jeugdhuizen werken (vzw-besturen, tradities, verantwoordelijkheden doorgeven binnen 'de kern') botsen nogal met iets dat kort en krachtig is.

Bekijk het eens positief

Vroeger engageerden jongeren zich langdurig voor één werking. Vandaag lopen er meerdere engagementen tegelijk, bij verschillende projecten en initiatieven.
Zie dat als een verrijking. **Meer ervaringen. Meer mensen leren kennen. Meer thema's waar je iets voor doet.** Al die verschillende ervaringen en netwerken leiden vaak zelfs tot nieuwe ideeën en initiatieven!

Werk samen

Geef jongeren met een idee de ruimte om het uit te werken. Deel je kennis over hoe je zoiets realiseert.
Als het later iets wordt: super! Wie weet groeit het naar een meer duurzaam engagement of zelfs een nieuwe werking, zoals een feitelijke vereniging of vzw. Blijft het bij dat ene project of idee? Ook goed: het is er tenminste geweest! Die jongere zal nooit vergeten dat dit bij jouw werking mogelijk was. Wie weet engageert die zich nog een andere keer of op een andere manier?

Organiseer je erop

Ideeën die uit steekvlamengagement ontstaan, zitten vaak flexibel in elkaar. In plaats van één kleine groep die alles draagt, komt er een meer horizontale werking met gedeelde verantwoordelijkheden.
Hierdoor blijven kennis en expertise beter binnen de werking aanwezig dan wanneer één persoon, zoals een voorzitter of trekker, stopt. Dat maakt organisaties minder afhankelijk van individuen en vergroot hun veerkracht op lange termijn.

Blijf zoeken

Omgaan met steekvlamengagement is zoeken. Voor jongeren én voor jeugdwerkers. En dat is precies wat het sterk maakt.
Jongeren engageren zich vandaag anders: tijdelijk, projectmatig, vanuit een sterke persoonlijke motivatie. Verzet je daar niet tegen. Zoek liever mee hoe je ruimte geeft aan jong initiatief.
Want het is maar door erin mee te gaan en samen te zoeken, dat we er een weg in zullen vinden.

JG Scharnier

@jg.scharnier Witgoor

Hoe?
Het startschot voor het engagement is meestal de jaarlijkse kermis: hét hoogtepunt voor JG Scharnier én het dorp. Iedereen mag meehelpen aan de opbouw en voorbereidingen van het evenement.

Waarom?
Zo groeit de groep rond het jeugdhuis, zowel met 'kermisvrijwilligers' die enkel daar en dan helpen als met kernvrijwilligers die vaker en intenser mee werken.

Tips voor andere open jeugdwerkingen:

- Waardeer élk engagement: ook de kleine dingen zijn belangrijk!
- Wees aanwezig in je omgeving: zorg dat je werking gezien wordt en uitnodigend is.
- Durf mensen breed te betrekken: soms komt hulp uit een onverwachte hoek!

"De kern van het verhaal van JG Scharnier is er één van community building. Jongeren en bij uitbreiding het hele dorp zetten hun schouders onder het jeugdhuis en zijn activiteiten"

Stelplaats

@stelplaats Leuven

Steekvlamengagement bij Stelplaats

- Kortstondig vrijwilligen: eenmalige shift zoals aan de bar of tijdens een opbouw
- Via verhuur: jongeren die er eenmalig een evenement organiseren
- Via workshops: jongeren die deelnemen aan een Stelplaats-workshop

Waarom?
We vinden het belangrijk om kortstondig engagement toe te laten, omdat we op die manier zoveel mogelijk jongeren kansen kunnen geven en kunnen betrekken in de behind the scenes van onze werking.

Hoe?
In plaats van in te zetten op professionaliseren/verzelfstandigen (van jongere naar ondernemer), zetten we meer in op het creëren van duurzame trajecten met in- en uitstroom, zodat we telkens nieuwe (en dus zo veel mogelijk) jongeren kansen geven.

Tips voor andere open jeugdwerkingen:

- Zoek de perfecte balans tussen ondersteuning, eigenaarschap en plezier.

"Stelplaats is 24/7 jongerencultuur in de oude stelplaatsen van De Lijn, met een evenementenhal, nachtclub, zeefdrukatelier, skatepark, repetitieruimtes, fietsenmaker, sportclub..."

Inspiratie voor je stad of gemeente

À Fonds speelt in op deze evolutie door jongeren te ondersteunen bij tijdelijke en projectmatige engagementen. Via subsidies, coaching en workshops krijgen Brusselse jongeren de kans om hun ideeën rond uiteenlopende thema's om te zetten in concrete projecten en initiatieven, en zich verder te ontwikkelen. Voor jongeren die hun engagement willen verduurzamen, is er daarnaast À Fonds+, een subsidielijn die jongerencollectieven ondersteunt in hun groei naar een meer duurzame werking, zoals een feitelijke vereniging of vzw.

www.afonds.be/afonds

- Erken dat kortdurend engagement ook engagement is.
- Geef jongeren de ruimte om zich rond verschillende thema's en initiatieven te engageren.
- Focus op de impact die jongeren maken, eerder dan op de duur van hun engagement.

Durf Jij? ondersteunt jongeren-initiatieven op drie manieren: met een financiële impuls uit het Kortrijk Cultuurfonds, met een projectmedewerker die begeleidt zonder het initiatief over te nemen, en via een netwerk waarin de Kortrijkse jeugdorganisaties vertegenwoordigd zijn. Zodra een jongere kan doorgroeien naar een bestaande organisatie of een duurzamere structuur, verschuift de rol: Durf Jij? helpt dan de weg te vinden in het bestaande landschap.

www.durf2030.eu/durf-jij

- **Budget alleen volstaat niet**, je hebt ook begeleiders nodig als coach.
- **Keep it simple**. Vraag alleen wat je echt nodig hebt. Vergeet onnodig complexe aanvraagformulieren.
- **Digitaal communiceren is goed**, maar check ook offline in. Dat maakt vragen stellen gemakkelijker.

Zonder vrijwilligers, geen festival

@paenhuysparkhappening Hoegaarden

Toen we Casper en Emile vroegen voor dit artikel, wilden ze eigenlijk maar één ding: niet zelf op de foto staan. Liever zetten ze hun vrijwilligers in de kijker. Dat zegt al veel over hoe ze over waardering denken.

Foto's: Wannes De Wel (evenement), 't Paenhuys (vrijwilligers)

Casper en Emile zijn de twee hoofdorganisatoren van 't Paenhuys Parkhappening, een festival dat al meer dan 50 jaar bestaat. Het festival zet bewust in op jong muzikaal talent, nog voor ze hun grote doorbraak maken. Sinds vorig jaar hebben ze er een nieuwe taak bij: vrijwilligers.

Casper zag hoe geëngageerd de mensen waren die meehielpen. Maar hij merkte op dat er weinig aandacht ging naar bedanken en waarderen. Geen gratis eten. Weinig bewuste erkenning. Dat moest anders!

Dus deed het team een missie- en visieoefening. Wat is de toekomst van het festival? Willen we groeien? Hoe professioneel willen we zijn? En vooral: welke plaats krijgen vrijwilligers daarin? Daar kwam een kompas uit waar het hele team achter staat:

't Paenhuys Parkhappening moet voor vrijwilligers een leerschool zijn om te experimenteren en te ondernemen, in een niet-al-te-serieuze setting.

Concreet betekent dat: een privé Instagram-account voor en met alle vrijwilligers. Daar delen ze reels en video's van de opbouw, vragen ze mee inspraak over het menu, en posten ze de leuke momenten. En traditiegetrouw is er de dag voor het festival een preparty voor iedereen die meehelpt.

Hun grootste tip? Maak het leuk voor jezelf. Als jij er zelf plezier in hebt, geef je dat automatisch door aan je vrijwilligers. Positiviteit werkt aanstekelijk.

't Paenhuys Parkhappening moet voor vrijwilligers een leerschool zijn om te experimenteren en te ondernemen, in een niet-al-te-serieuze setting.

Mattis

25 – vrijwilliger – 8 jaar actief

Hoe ben ik in het jeugdhuis terechtgekomen?
Nadat ik Chiroleiding was, ben ik erin gerold.

Mijn favoriete herinnerring in het jeugdhuis:
De eerste voorbereidingsweek van Parkhappening die ik meedeed.

Dilemma's: je moet kiezen!
Achter de bar / Voor de bar
Meteen opkuisen / Eerst slapen
Plaatjes kiezen / Op plaatjes dansen
Late-night frietje / Late-night kebab
Filmpjes maken / Gsm in broekzak
Open-air / Donker zweetkot
Elektronische muziek / Live muziek
Zotte belichting / Zotte decoratie

Mijn favoriete band/dj die ik heb gezien in het jeugdhuis:
Jelle.

Mijn sterkte in het team van Parkhappening is...
plannen en overzicht bewaren.

Het fijnste aan het organiseren van Parkhappening vind ik...
de voldoening tijdens het festival wanneer alles op volle toeren draait.

Later in het jeugdhuis ga ik...
(hopelijk) kunnen genieten van nieuwe generaties die het festival organiseren.

Ik voel mij verbonden met het team als ik...
samen met hen aan het opbouwen ben en shiften doe.

Roos (links op de foto)

20 – vrijwilliger – 9 jaar actief

Hoe ben ik in het jeugdhuis terechtgekomen?
Ik heb hier 3 jaar woord gevolgd. Erna deden we hier veel activiteiten met de Chiro. Zoals huilen en café openhouden of met je leden hier gaan spelen op een Chirozondag.

Mijn favoriete herinnering in het jeugdhuis:
Het samen eten voor de aspifuif. Steeds opnieuw: in een circkel frietjes eten en praten.

Dilemma's: je moet kiezen!
Achter de bar / Voor de bar
Meteen opkuisen / Eerst slapen
Plaatjes kiezen / Op plaatjes dansen
Late-night frietje / Late-night kebab
Filmpjes maken / Gsm in broekzak
Open-air / Donker zweetkot
Elektronische muziek / Live muziek
Zotte belichting / Zotte decoratie

Mijn favoriete band/dj die ik heb gezien in het jeugdhuis:
Jelle of Freddie Konings!

Mijn sterkte in het team van Parkhappening is...
de creative ideeën voorzien.

Het fijnste aan het organiseren van Parkhappening vind ik...
mijzelf overtreffen hoe handig ik ben. Het is gewoon heel gezellig!

Later in het jeugdhuis ga ik...
een droom is om hier ooit toneelles te kunnen geven of een voorstelling te tonen (zelfgemaakt).

Ik voel mij verbonden met het team als ik...
iets laat doen lukken waar ik onzeker over was.

Alani (rechts op de foto)

18 – vrijwilliger – 7 jaar actief

Hoe ben ik in het jeugdhuis terechtgekomen?
Voor hobbies, zoals zingen en toneel. Erna via de Chiro om te helpen op evenementen en aan de bar.

Mijn favoriete herinnering in het jeugdhuis:
Leefweek van school met buiten kamperen, heel toffe week!

Dilemma's: je moet kiezen!
Achter de bar / Voor de bar
Meteen opkuisen / Eerst slapen
Plaatjes kiezen / Op plaatjes dansen
Late-night frietje / Late-night kebab
Filmpjes maken / Gsm in broekzak
Open-air / Donker zweetkot
Elektronische muziek / Live muziek
Zotte belichting / Zotte decoratie

Mijn favoriete band/dj die ik heb gezien in het jeugdhuis:
Nicky du soleil, leuke ambiance in het publiek. (of Freddie Konings, ik kan niet kiezen!)

Mijn sterkte in het team van Parkhappening is...
creatief aan de slag gaan met decoratie.

Het fijnste aan het organiseren van Parkhappening vind ik...
met je vrienden iets heel moois maken van het festival.

Later in het jeugdhuis ga ik...
helpen met nog meer festivals opbouwen.

Ik voel mij verbonden met het team als ik...
een goede oplossing of idee geef.

Emiel

28 – podiumtechnieker – 13 jaar actief

Hoe ben ik in het jeugdhuis terechtgekomen?
Op sleeptouw genomen voor een karweitje tijdens Parkhappening. Ondertussen doe ik elke editie mee!

Mijn favoriete herinnering in het jeugdhuis:
De eerste videomeeting die gelukt is na meerdere malen proberen.

Dilemma's: je moet kiezen!
Achter de bar / Voor de bar
Meteen opkuisen / Eerst slapen
Plaatjes kiezen / Op plaatjes dansen
Late-night frietje / Late-night kebab
Filmpjes maken / Gsm in broekzak
Open-air / Donker zweetkot
Elektronische muziek / Live muziek
Zotte belichting / Zotte decoratie

Mijn favoriete band/dj die ik heb gezien in het jeugdhuis:
Caravan Disco.

Mijn sterkte in het team van Parkhappening is...
creativiteit!

Het fijnste aan het organiseren van Parkhappening vind ik...
de ruimte krijgen om eigen ideeën uit te werken.

Later in het jeugdhuis ga ik...
kijken hoe de volgende generatie het doet en eindelijk rustig eentje drinken op het festival.

Ik voel mij verbonden met het team als ik...
na het festival de zon zie opkomen voor we gaan slapen.

© Wannes De Wel

Pioneer DJ

Een sterk merk heb je niet. Dat groeit.

Hoe zorg je dat jongeren zich herkennen in jouw werking? Die vraag stelden we aan twee heel verschillende organisaties. Minus One is een ondergronds jeugd- en cultuurcentrum in Gent, gerund door acht beroepskrachten. UzUz is een jeugdhuis in Gistel, gebouwd op enthousiaste vrijwilligers. Toch komen Brecht van Minus One en Neal en Nathan van UzUz soms uit bij verrassend gelijkaardige antwoorden en soms bij compleet andere.

@minus.one Gent

Foto's: Eva Swennen

Jeugdcentrum Minus One

“Door de dialoog die ze hadden, lieten ze ook hun eigen oogkleppen los.”

Brecht – Minus One

Wat maakt jullie uniek?

“Wij geven letterlijk de sleutel voor een hele nacht aan jongerencollectieven om hun eigen ding hier te doen. We worden daarvoor soms gek verklaard door andere jeugdhuizen.
Vandaag is Minus One evengoed een galabalzaal als een ondergrondse techno-plek. Je kunt dan ook meer dan één identiteit hebben als jongerenlocatie.”

Hoe was dat toen jullie werking nog geen sterk merk had? Wat was het kantelpunt?

“Het kantelpunt was toen wij lokale, jonge collectieven als hoofdfocus begonnen te nemen, met aandacht voor niches die moeilijk een plek vonden.
Minus One begon als een polyvalente zaal van de stad Gent, met een moeilijke reputatie en schulden. Vanaf 2015 kozen we voor een duidelijke focus op jongeren.”

Hebben jullie bewust nagedacht over jullie naam, logo of uitstraling?

“De identiteit kwam niet uit een logo maar uit de plek zelf: een ondergronds cultuurcentrum, letterlijk en figuurlijk. Naam en uitstraling volgden uit wie er kwam, niet uit een vooraf bedacht ontwerp.”

Hoe geef je jongeren mee zeggenschap over jullie plek?

“We stuurden veel van onze organisatoren dat ze input konden geven over hoe de zaal er ging uitzien. Door verschillende collectieven aan tafel te zetten, ontstond iets interessants: door de dialoog die ze hadden, lieten ze ook hun eigen oogkleppen los. De soundsystems wilden eerst gewoon zoveel mogelijk plaats, maar toen ze in gesprek gingen met een ander collectief dat iets anders nodig had, kwamen daar interessante ideeën uit. Als je jonge collectieven volledig eigenaarschap geeft over hun concepten, dan zijn zij in de eerste plaats ambassadeurs van dat concept.”

Welk initiatief heeft voor jullie het meeste verschil gemaakt, zonder veel tijd of geld te spenderen?

“We staan open voor om het even wat. We gaan nooit op basis van genre of kunstdiscipline oordelen of iemand hier binnen kan of niet. Van techno en hardtech tot schoolbals, jazz en theater: net die breedte trekt zonder extra inspanning steeds nieuwe collectieven aan, die op hun beurt hun eigen publiek meebrengen.”

Hoe zorg je dat jongeren jullie merk verder dragen?

“Bij Minus One start dat bij volledig eigenaarschap geven aan een collectief. Als je jonge collectieven volledig eigenaarschap geeft over hun concepten, dan zijn zij in de eerste plaats ambassadeurs van dat concept. Zij gaan hun community aanspreken op de manier waarop ze Minus One kennen.”

Hoe zorg je dat je merk authentiek blijft en niet aanvoelt als “reclame” voor jongeren?

“Ik vind dat de identiteit volgt uit je strategie, je visie en wat je doet, en niet andersom. Wij proberen echt heel hard te kijken naar wat de noden van jongeren in Gent zijn en welke rol wij daarin kunnen spelen.”

Wat kunnen professionele en vrijwillige werkingen van elkaar leren op vlak van branding?

“Vooral strategie: bewust nadenken over wie je wilt bereiken.”

“Als je jonge collectieven volledig eigenaarschap geeft over hun concepten, dan zijn zij in de eerste plaats ambassadeurs van dat concept.”

Brecht – Minus One

@jh_uzuz Gistel

Foto: Jeugdhuis UzUz

Jeugdhuis UzUz

“Het gekste was toen we dakloos waren: er was toen helemaal geen identiteit.”

Neal & Nathan – UzUz

Wat maakt jullie uniek?

“Waar we vooral sterk in zijn geweest, is groei. Jongeren krijgen bij ons de kans om zelf dingen te organiseren. We hebben ook een niche gevonden: we zetten veel jonge bands op het podium en wisselen die uit met andere steden.”

Hoe was dat toen jullie werking nog geen sterk merk had? Wat was het kantelpunt?

“Jarenlang trok de groep van locatie naar locatie: een gebouw dat niet meer veilig was, een pop-up, een chalet… Vlak na corona zat de werking op een dieptepunt en vielen vriendengroepen uit elkaar.
Het gekste was toen we dakloos waren: er was toen helemaal geen identiteit. Pas toen een permanente locatie zeker was, konden we voor het eerst nadenken over wie we wilden zijn, dat was het kantelpunt.”

Hebben jullie bewust nagedacht over jullie naam, logo of uitstraling?

“UzUz komt van het West-Vlaamse woord ‘ons huis’. Toen de groep tijdelijk ergens anders zat, kwam er een nieuw logo. Dat logo stelde niet veel voor, dus we pakten het oude logo terug en staken het in een nieuw jasje.
Alles heeft een ‘uz’ in de naam, zoals ‘Uze Moat’ en ‘Uze Spaarpot’. De meeste mensen herkennen dan meteen dat iets van ons is, zonder nog maar naar een affiche te kijken.”

Hoe geef je jongeren mee zeggenschap over jullie plek?

“Komt iemand met een idee, zoals voor een open jam, dan mag die persoon gewoon een werkgroepje starten en zelf mensen zoeken om te helpen. We werken zonder goedkeuringsproces en zonder vaste structuur.”

Welk initiatief heeft voor jullie het meeste verschil gemaakt, zonder veel tijd of geld te spenderen?

“Kleine dingetjes werken soms. Het is dan misschien maar een karaoke die we smijten, soms werkt dat echt om de jonge gasten hier te krijgen. We bouwden, samen met Jeugdmuziekcentrum Kinky Star in Gent en collectief The New Era, ook een eigen concertwerking uit voor lokale jonge bands.”

Hoe zorg je dat jongeren jullie merk verder dragen?

“Vrijwilligers zijn geen helpers maar ambassadeurs: ze nemen vrienden mee, delen berichten en vertellen

“Vrijwilligers zijn geen helpers maar ambassadeurs.”

Neal & Nathan – UzUz

over alles wat we doen. Dat gebeurt heel spontaan. Zo groeide Uze Rootz, ontstaan uit het idee van één vrijwilliger, uit tot een wekelijkse samenwerking met de stad.”

Hoe zorg je dat je merk authentiek blijft en niet aanvoelt als “reclame” voor jongeren?

“Die authenticiteit zit net in de dagelijkse toon. Ik gebruik wel ChatGPT, maar ik haal alle slop eruit en maak er onze eigen tone of voice van. Niet gestroomlijnd: wat woordjes West-Vlaams, domme uitspraken, memes of gewoon domme grappen.”

Wat kunnen professionele en vrijwillige werkingen van elkaar leren op vlak van branding?

“Vrijwilligers zijn echt sterker dan je denkt. Spontaan en gedreven, je draagt meer trots mee: je hebt zelf iets opgezet, zonder bovenbouw, je hebt het gewoon gedaan.”

VOXPOP
Camera aan, microfoon erbij

Burak en Abdel gingen tijdens ons congres Zie 't ons doen op zoek naar de mensen achter het engagement in jeugdhuizen. Vier korte gesprekken, vier keer een ander vuur.

Filmpjes: Burak Sozer

Benedicte
De Ressort

@jeugdhuisderessort

"Het is echt mijn ding, het jeugdhuis. Ik ga er nu harder en sterker mee aan de slag." Na een rustigere periode vloog Benedicte er opnieuw helemaal in. Soms heb je die korte break nodig om te weten waar je voor staat!

Tees
Jeugdforum Moere

@jeugdforum_moere

"Mijn broer zat al lang in het jeugdhuis en zo ben ik er ook ingerold."

TIP van Tees:
Push nooit jongeren om vrijwilliger te worden. Als ze binnenkomen, gewoon praten met hen. Negeer ze dus niet en zorg dat ze zich thuisvoelen. Dat zorgt ervoor dat er doorheen de jaren een goede relatie wordt opgebouwd.

Robbe
Sjatoo

@jhsjatoo

"Vrienden vertelden over het jeugdhuis, de mensen, de sfeer... en dat ze daar elke vrijdag vertoefden. Een heel belangrijk moment dat cruciaal was: iemand heeft mij aangesproken. Die vroeg wie ik was, die toonde interesse. Voordat ik het wist, werd ik betrokken bij de groep."
Dat was op zijn 15de. Nu, zeven jaar later, staat Robbe er nog steeds. Daar was eigenlijk maar één gesprek op het juiste moment voor nodig!

Niel
UzUz

@jh_uzuz

"Eén keer er geweest, en er altijd gebleven! Ik werd op mijn zeventiende voorzitter, we zaten in een moeilijke situatie maar ik zag het zitten en de ambitie was er. Ik spendeer per week zo een vier- à vijftal uur aan het jeugdhuis. Maar daar zijn de uren in het jeugdhuis zelf niet bijgeteld!"

TIP van Niel:
Zoek doelgericht naar vrijwilligers, spreek bijvoorbeeld jongeren aan die op het pleintje zitten, bied hen een gratis drankje aan. Dat heeft bij UzUz voor de nieuwe generatie gezorgd.

Herken jij jezelf in een van hen?

Doe de quiz op pagina 14 en ontdek welke soort vrijwilliger jij bent!
De Vlam – Het Anker – De Verbinder
De Stille Kracht – De Ontdekker

QUIZ: Welke vrijwilliger ben jij?

Ontdek het hieronder! Kies bij elke vraag het antwoord dat het meest bij jou past. Elke letter hoort bij een type. Reken op het einde uit welk type het vaakst voorkomt.

Foto's: Warre Van de Wouwer & Burak Sözer

1 Je werking heeft nog helpende handen nodig om een activiteit te organiseren. Jij...

A zorgt, zonder het te zeggen, gewoon dat de stoelen klaarstaan en de zaal opgeruimd is.
B zegt ja, ook al heb je geen idee wat je doet. Je leert het wel onderweg.
C steekt meteen je hand op. Je weet nog niet wat het wordt, maar dat maakt het juist leuk.
D denkt: ik ken wel iemand die hier perfect voor is. Je brengt die persoon in contact.
E vraagt eerst wat er precies nodig is. Als het past in je agenda, doe je graag mee.

2 Na een druk weekend in je werking voel je je...

A blij met de nieuwe mensen die je hebt leren kennen. Dat is waar je het voor doet.
B uitgeput maar opgeladen. Die energie van het evenement blijft hangen.
C enthousiast over alles wat je hebt bijgeleerd. Je merkt meteen op hoe de volgende keer anders kan.
D voldaan. Alles is verlopen zoals gepland. Dat geeft rust.
E opgelucht dat alles goed ging. Je was misschien stil, maar hebt zeer veel gedaan.

3 Er is iemand nieuw die voor de eerste keer binnenstapt. Jij...

A stelt vragen. Waar kom je vandaan? Hoe ben je hier terechtgekomen? Je bent nieuwsgierig.
B schuift een stoel bij. Je hoeft niet veel woorden te gebruiken.
C stelt je voor, legt kort uit hoe het hier werkt. Rustig en duidelijk.
D trekt die persoon meteen mee in het gebeuren. Bezinnen kan later.
E zorgt ervoor dat die persoon iemand kent voor het einde van de avond.

4 Jouw engagement in je werking omschrijf je het best als...

A regelmatig en betrouwbaar. Ze kunnen op mij rekenen, altijd.
B informeel en sociaal. Ik verbind mensen met elkaar, zonder dat ik een officiële rol heb.
C stil maar aanwezig. Ik doe dingen die niemand vraagt, maar iedereen nodig heeft.
D wisselend en nieuwsgierig. Ik probeer dingen uit en kijk wat werkt.
E projectmatig. Zodra er een project is, ga ik er helemaal voor. Erna neem ik liefst wat rust.

5 Wat geeft jou het meest energie in je werking?

A Als je ziet dat twee mensen die jij samen hebt gebracht vrienden worden.
B Weten dat je werking goed draait, ook al ben jij er soms niet bij.
C De momenten waarop alles tegelijk gebeurt en je gewoon mee moet.
D Als na een groot evenement alles netjes is en iedereen tevreden naar huis gaat.
E Als iets wat je voor de eerste keer probeerde, gewoon werkte.

Antwoordsleutel

Zoek per vraag de letter van jouw antwoord op en omcirkel het type in die kolom.

Vraag	A	B	C	D	E
1	Stille Kracht	Ontdekker	Vlam	Verbinder	Anker
2	Verbinder	Vlam	Ontdekker	Anker	Stille Kracht
3	Ontdekker	Stille Kracht	Anker	Vlam	Verbinder
4	Anker	Verbinder	Stille Kracht	Ontdekker	Vlam
5	Verbinder	Anker	Vlam	Stille Kracht	Ontdekker

Reken je score uit

Zet in de tabel hieronder bij elke vraag een streepje in de kolom van het type uit de antwoordsleutel. Tel per kolom het aantal streepjes. Het type met het hoogste totaal is jouw type.

Vraag	Vlam	Anker	Verbinder	Stille Kracht	Verbinder
1					
2					
3					
4					
5					
Totaal					

Gelijkstand tussen twee types? Kies het type dat het meest bij je past.

De vijf types

Elk type is waardevol. Een werking heeft ze allemaal nodig: niet alleen de vlam, niet alleen het anker.

Check snel je resultaat! →

de 5 types vrijwilligers

De Vlam

Kort, intens, en onmisbaar op het juiste moment

Je geeft alles tijdens een project of evenement. Daarna laad je even terug op. Dat is geen gebrek aan engagement. Het is een andere manier om er te zijn. Werkingen die dit begrijpen, halen het meeste uit jou: niet door je vast te houden, maar door je te laten schitteren op het moment dat het telt.

Tip voor je werking
Geef steekvlamvrijwilligers een duidelijke taak met een begin en een einde. Liefst niet te wazig, geen eeuwige verantwoordelijkheden. Dan komen ze terug.

Het Anker

Betrouwbaar, structureel, het hart van de werking

Jij bent er. Week na week, jaar na jaar. Niet altijd op de voorgrond, maar wel aanwezig. Andere vrijwilligers weten dat ze op jou kunnen rekenen. Dat geeft hen de ruimte om zelf te groeien. Zonder ankers drijven werkingen weg. Maar ook ankervrijwilligers hebben erkenning nodig.

Tip voor je werking
Vergeet de stille ankers niet bij erkenning. Ze vragen er niet om, maar ze verdienen het dubbel en dik.

De Verbinder

Het sociale bindweefsel van de werking

Jij hebt geen officiële functie nodig om onmisbaar te zijn. Je kent iedereen, brengt mensen samen en zorgt ervoor dat nieuwkomers niet verdwalen. Dat klinkt vanzelfsprekend, maar het is een gave. Zonder verbinders sluiten werkingen zich sneller af naar buiten toe.

Tip voor je werking
Geef verbinders een rol bij het onthaal van nieuwe vrijwilligers. Niet als taak, maar als erkenning van wat ze al doen.

De Stille Kracht

Doet wat nodig is, zonder het te zeggen

Jij staat niet op het affiche, maar je zorgt dat er een affiche kan hangen. De kabels liggen netjes weg, de deur staat op tijd open, de rommel van gisteren is opgeruimd. Zonder stille krachten valt elke werking stil.

Tip voor je werking
Maak het onzichtbare zichtbaar. Bedank niet alleen de gezichten op de voorgrond!

De Ontdekker

Nieuwsgierig, lerend, altijd in beweging

Jij duikt erin, jij probeert het gewoon. Je stelt vragen, test uit, en leert al doende. Precies dat houdt een werking scherp. Werkingen die ruimte maken voor ontdekkers zoals jij, bouwen aan hun eigen toekomst.

Tip voor je werking
Geef ontdekkers een veilige eerste taak met iemand ernaast. Niet om te controleren, maar wel om te begeleiden. Zo groeit een steekvlam naar iets meer.

Foto: Burak Sözer

Waarom een volle activiteiten-kalender niet altijd het antwoord is

Een hechte community bouwen start best niet met: hoe krijgen we meer volk naar ons aanbod? Maar met: wat zoeken jongeren eigenlijk? Het verschil klinkt klein, toch vraagt het voor een verschillende aanpak. Het Jeugdonderzoeks-platform (JOP) deed er onderzoek naar en Susan Lagaert (UGent) bracht die inzichten mee naar ons congres 'Zie 't ons doen'.

Foto: Burak Sözer

Wat is het JOP?

Het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) is een samenwerking tussen verschillende Vlaamse universiteiten. De JOP-monitor bevraagt jongeren van 12 tot 25 jaar over hoe ze, onder andere, hun vrije tijd beleven. De cijfers in dit artikel komen uit de editie van 2023, terug te vinden in 'Jongeren in cijfers en letters 5'. Meer verdieping vind je in het boek 'JONGeren in meervoud. Kansen en drempels in vrije tijd, engagement en hulp na slachtofferschap.

Draai de vraag om

"Community building gaat over verbinding zoeken met jongeren en met wat er bij hen leeft", zegt Susan. "Wie zijn die jongeren? Wat speelt er in hun leefwereld?"

Dat klinkt logisch, maar in de praktijk denken veel werkingen omgekeerd. Ze vertrekken vanuit hun aanbod: welke activiteiten doen we al, en hoe krijgen we daar meer jongeren naartoe? Volgens onderzoek loop je dan vast. "**Als je enkel vertrekt vanuit het aanbod dat al bestaat, ga je nooit echt op maat kunnen werken.** Dan hol je achter de feiten aan en werk je voor jongeren van een paar generaties terug."

Dus draai die vraag om. Niet: wat bieden wij aan? Wel: wat zoeken jongeren écht? En niet alleen die jongeren die je al kent. Ook die andere groep die buiten blijft hangen, die langs je deur loopt maar nooit binnenstapt. Wat zoeken zij?

> "Het gaat over verbinding zoeken en vinden, en vragen aan jongeren wat zij nodig hebben."
>
> Susan Lagaert – UGent
> JOP-monitor 2023

Op papier doet Vlaanderen het goed: 7 op 10 jongeren is actief in een vereniging. Maar de cijfers vertellen ook een ander verhaal.

68%

van jongeren uit gezinnen die makkelijk rondkomen vindt dat er genoeg te doen is in de buurt.

35%

van jongeren uit gezinnen die moeilijk rondkomen zegt hetzelfde. Bijna de helft minder.

Dubbel zoveel verschil, gewoon omdat het thuis wel of niet lukt om de eindjes aan elkaar te knopen. Die jongeren wonen misschien gewoon in jouw straat. Ze komen alleen nog niet binnen.

Maar dat kan veranderen!

Een plek om gewoon te mogen zijn

Wat zoeken jongeren dan? De JOP-monitor is duidelijk: vrienden ontmoeten staat met stip op één. Daarna komt tot rust komen, en iets doen waar je gewoon goed in bent.

Opvallend: wat jongeren zoeken, verandert amper. Het leven van jongeren verandert nochtans wel. Veel jongeren voelen druk op hun vrije tijd. Het aantal jongeren met werk tijdens het schooljaar steeg de laatste jaren sterk. Maar wat ze zoeken in hun vrije tijd blijft hetzelfde. Zoals Susan het zegt: “Mensen denken dat heel veel dingen enorm veranderen. Maar we zien heel vaak grote stabiliteit.” Zo stond ‘Vrienden ontmoeten’ in 2018 ook al met stip op één bij de vraag wat ze in hun vrije tijd zoeken. Daar ligt een grote kans voor het open jeugdwerk.

> **“Er is echt een nood aan plekken om gewoon te mogen zijn, zonder dat er grote verwachtingen aan hangen.”**
>
> Susan Lagaert

“Een jongere die zijn plek vindt in het jeugdwerk, die daar andere jongeren ontmoet en volwassenen ziet die niet de ouders zijn, maar waar ze wel bij terecht kunnen, die voelt zich beter in zijn vel. Jeugdwerk creëert kansen, en op die manier ook welzijn.”

Zelf aan de slag? Begin hier.

1. **Stel de vraag omgekeerd.** Niet op een interne vergadering, maar aan bezoekers of jongeren in de buurt: wat zouden jullie hier eigenlijk willen doen? Luisteren is stap één.

   “Wat wil je hier doen?” kan een moeilijke vraag zijn ook voor volwassenen. Vraag in plaats daarvan: “Wat was de leukste avond die je deze maand had?” of “Waar hing je gisteren rond?” of “Met wat ben je graag bezig?” Concrete vragen over het verleden werken beter dan vage vragen over de toekomst.

2. **Maak je buitenkant uitnodigend.** Een bank of een afdak is soms genoeg. Jongeren die de stap naar binnen niet durven zetten, mogen er toch al zijn.

3. **Eten werkt.** Een pot soep of een barbecue trekt jongeren aan en maakt een gesprek starten makkelijk. Zeker voor wie je werking nog niet kent.

4. **Laat iemand meehelpen in plaats van meedoen.** Vraag die jongere die soms aan de deur blijft hangen om mee de muziekinstallatie op te stellen. Meehelpen voelt anders dan alleen deelnemen aan een activiteit: je hoort er meteen bij.

5. **Koppel altijd terug.** Deed je iets met een idee van een jongere? Zeg het. Kan iets niet? Zeg dat ook. Niets is dodelijker voor vertrouwen dan input gewoon verdwijnt.

“Er is echt een nood aan plekken om gewoon te mogen zijn, zonder dat er grote verwachtingen aan hangen”, zegt Susan. “Een open plek waar je kan binnenlopen als het past, zonder vast startuur. Gewoon dat je mag komen zoals je komt, wie je bent.” Ook buitenruimte helpt: een plek buiten verlaagt letterlijk de drempel, zeker voor jongeren die de stap naar binnen nog niet durven zetten.

Wat zoeken jongeren eigenlijk?

Let wel op bij wie je die vraag stelt. De jongeren die je al kent, spreken niet voor iedereen uit je buurt. “Wees je daarvan bewust en denk na: hoe kunnen wij naar die andere jongeren gaan om te horen wat ze te vertellen hebben?” Soms is het antwoord simpel: “Al is dat aan een bushokje zitten met een kommetje chips om te gaan babbelen.”

Blijf in gesprek gaan, koppel terug wat je met hun input doet en wees eerlijk als iets niet lukt. Zo behandel je jongeren als volwaardige burgers. Kijk eens om je heen: in elke buurt zijn er organisaties bezig met jongeren die jij misschien niet bereikt. Door samen te werken, versterk je elkaar.

Wil je werken aan community building in jouw werking? Neem contact op via formaat.be.

Evenementen van Formaat

Formaat helpt jou en je werking groeien, met vorming, cursussen, netwerkevenementen en begeleiding

Scan voor het volledige aanbod
formaat.be/aanbod

Dag van de Beroepskracht: dé feestdag

Vier met ons mee dat je in de mooiste sector ter wereld werkt en laat je inspireren door andere werkingen.

Publik: hét vormingsfestival van Formaat

Kom samen met je bestuur, beroepskracht(en) en vrijwilligers en leer een heleboel andere open jeugdwerkingen kennen.

13–15 november 2026 Hasselt

De Serre

VORMING – INSPIRATIE
WORKSHOPS – TEAMBUILDING

publik

van Formaat

PA-CURSUS: GELUIDSTECHNIEKEN HOW-TO
MOEILIJKE GESPREKKEN VOEREN COMMUNITY
OF CARING DE KUNST VAN VERGADEREN

MUZIEK ALS BINDMIDDEL FUN & FIT
NIGHTLIFE ETHICS & ATTENT JOUW
VRIJWILLIGERS-CREW UITBREIDEN!

DIVERSITEIT, GEWOON BESPREEKBAAR
NO DRAMA IN JOUW WERKING! HOE
STAAT JE JEUGDHUIS IN DE MARKT?

DJ VS DJ FIGHT NIGHT
WINTERWANDELING
EN NOG VEEL MEER ...

Combi zonder overnachting
Vrijdag en zaterdag: 65 euro
Zaterdag en zondag: 75 euro
Vrijdag, zaterdag en zondag 90 euro

Overnachting
20 euro per nacht, inclusief ontbijt
en vervoer tussen Publik en het hostel

Voor andere formules check de website

formaat.be/aanbod/publik-hasselt-2026

BOOTSTRAAT

DE SERRE

for maat

Vlaanderen verbeelding werkt

V.U.: Formaat vzw, t.a.v. Noura Benchicar, De Wittestraat 2, 2600 Berchem

“Vrijwilligers betalen, doe je in het open jeugdwerk niet.” Akkoord of niet?

Vrijwilligers vinden voor je werking is niet altijd even makkelijk. Het vrijwillig engagement van jongeren verandert ook (zie artikel ‘Steekvlamengagement’ op pagina 4). Daardoor zit je met de handen in het haar. Dan komt de vraag soms boven: moeten vrijwilligers betaald worden voor hun engagement? Of verliest dat engagement daardoor zijn waarde? De discussie leeft! Tijdens het congres “Zie ’t ons doen” kwam de spanning duidelijk naar boven.

We vroegen het aan jullie op Instagram

Niet akkoord: niet iedereen heeft de luxe om gratis te engageren

Die redenering is niet voor iedereen even eenvoudig. “Niet iedereen kan zich zomaar engageren. Het is een luxe als je dat wel kan”, zegt Stef Vanderspikken, voorzitter van de Vlaamse Jeugdraad. Tijd vrijmaken voor vrijwilligerswerk vraagt ruimte. Financieel en praktisch. Niet elke jongere heeft die ruimte. Voor hen kan een vergoeding net de drempel wegnemen om toch te kunnen deelnemen aan open jeugdwerk.

“Op langere termijn pluk je de vruchten van je vrijwillig engagement! Je bouwt een netwerk en kennis op. Een beetje geduld hebben en je tijd investeren is zoveel waard.”

Israe (Brave vzw)

Akkoord: geld verdringt echte motivatie

Wie zich engageert omdat het moet, doet dat volgens sommigen om de verkeerde reden. “Wat mij motiveert, is het concept van een steentje te kunnen bijdragen aan de maatschappij. Ik doe dit uit mezelf omdat ik dit wil”, zegt Shakira, vrijwilliger bij YUE. Onderzoek binnen de sector bevestigt dat beeld.
Geld werkt als extrinsieke motivator (het komt van buitenaf en niet van binnenuit bij wie vrijwilligerswerk doet). Dat zorgt niet altijd voor een duurzaam engagement. Bij wie al intrinsiek (van binnenuit) gemotiveerd is, kan de motivatie zakken zodra er een vergoeding tegenover staat. Zeker bij wie zichzelf ziet als onbaatzuchtige vrijwilliger.

Een derde complicatie: ongelijkheid tussen vrijwilligers en organisaties

Verloning lost niet alles op. Het creëert soms een nieuw probleem. Organisaties die veel kunnen bieden, krijgen daardoor een grotere keuze aan vrijwilligers. Wie al in een bevoordeelde positie zit, wordt nog steeds sneller gekozen voor die betaalde plekken. Zo blijft de ongelijkheid tussen vrijwilligers bestaan, ook bij verloning. Er ontstaat daarnaast een kloof tussen organisaties met veel middelen en kleinere organisaties.

Maar: het gaat niet altijd over alles-of-niets...

Belonen zonder vaste vergoeding: twee voorbeelden

Het XP-systeem van Jeugdhuis Thope

@jeugdhuisthope Sint-Michiels

Het bestuur van Jeugdhuis Thope raakte tijdens een vorming van Formaat geïnspireerd door het puntensysteem van Jeugdhuis Jakkedoe. Ze gingen samen met hun vrijwilligers aan de slag en creëerden een XP-systeem.
Net zoals in een videogame kan je XP's verdienen, bijvoorbeeld door shiften te doen. Dat kan zowel op persoonlijk als op groepsniveau. Wanneer je aan een bepaald aantal XP zit, kan je een level stijgen. Aan elk level hangt een beloning vast: merch, een bonnetje, een groepsactiviteit, enzovoort. Ze houden alles bij met het programma Keep the Score. “Het wekt een bepaald soort competitiviteit op en dat zorgt ervoor dat de taakjes snel verdeeld raken.”

Evalueer het waarderen en belonen in je werking altijd samen met je vrijwilligers.

De drie niveaus van Jeugdhuis De Troubadour

@jhdetroubadour Torhout

Jeugdhuis De Troubadour doet aan waarderen en belonen op drie niveaus.

- **Niveau 1: de troubacoins.** Wie een shift doet, krijgt een coin. Elke coin is een drankje onder de 2 euro waard. Maar je krijgt ook bijvoorbeeld een drankje tijdens je shift of merch van het jeugdhuis.
- **Niveau 2: relaties opbouwen.** Het jeugdhuis zet vooral in op dingen samen doen. Moeten ze bijvoorbeeld kuisen? Dan koppelen ze er meteen een activiteit aan. Dat werken aan een hechte community is de kern van hun jeugdhuiswerking: samen ondernemen, inspelen op ieders talenten en deel uitmaken van een vriendengroep.
- **Niveau 3: rituelen en tradities.** Denk aan een jaarlijkse barbecue, een nieuwjaarsfeestje met de vrijwilligers of samen naar Publik van Formaat.

*"Voor ons betekent waarderen ook **erkennen dat engagement er voor iedereen anders uitziet, zowel klein als groot**. Door vrienden hun talenten te laten inzetten, eigenaarschap te geven en ruimte te bieden om te groeien, voelen ze zich echt deel van het jeugdhuis. Dat gevoel van verbondenheid en vriendschap is voor ons in De Troubadour de mooiste vorm van waardering."*

Kiezen voor verloning: hoe pak je dat aan?

Kies je toch voor een vrijwilligersvergoeding? Hou dan rekening met een paar zaken.

Vrijwilligers betalen mag nooit een redmiddel zijn om jongeren toch over de streep te trekken. Als je geen vrijwilligers vindt voor een activiteit, kan je beter die activiteit kritisch evalueren. Een vergoeding werkt pas als ze deel uitmaakt van een groeitraject: iets waar je bewust voor kiest en dat je regelmatig herbekijkt.

Bepaal je het takenpakket van je vrijwilligers? Zorg dan dat het past bij je werking en houd vast aan je waarden en principes.

En minstens even belangrijk: **of een jongere betaald wordt of niet, mag geen verschil maken.** Elke jongere verdient plezier, vriendschap en groeikansen. Vergoeding of niet.

Ga voor jezelf na:

- Klopt de rolverdeling nog binnen je werking als bepaalde vrijwilligers worden betaald?
- Sluit de afspraak aan bij je missie en visie?
- Hoe communiceer je erover en naar wie?
- Waar wil je je geld precies aan geven?
- Evalueer je deze beslissing geregeld?

De groepschat uit Melsele

In Melsele is jeugdhuis Djem meer dan een plek om iets te drinken. Het is een plek waar het dorp samenkomt. Jong en oud, vrijwilligers en bezoekers, nieuwe gezichten en mensen die hier al 30 jaar komen: iedereen vindt er zijn plek.

"Het jeugdhuis leeft hier echt", vertelt iemand uit de kern. "In Melsele hangt alles aan elkaar. Bij elk groot moment in het dorp is er wel een link met het jeugdhuis."

@jhdjem Melsele

Jongeren aan het roer

De enige echte vereiste om in de kern te stappen is "goesting". "Een tof, geëngageerd persoon zijn die zin heeft om evenementen te organiseren en met het jeugdhuis bezig te zijn." Per evenement werkt een comité van 3 à 4 mensen alles uit. De meeste kernleden zitten in twee van die comités tegelijk."
De Raad van Bestuur (RvB) heeft een ander takenpakket: boekhouding, verhuur, contact met de gemeente. "Wij gaan over naar de volwassen dingen of zo", klinkt het licht lachend. De jongste RvB'er is 23, de oudste 25, maar wie eenmaal in de RvB zit, blijft vaak nog meekijken op een kernvergadering.
Zelfs mensen uit de kern of RvB van vroeger zitten intussen bij de parochie, die het gebouw verhuurt aan Djem. "Als wij iets niet weten, gaan we naar hen. **Zou er morgen iets misgaan, dan staan er zomaar tien man klaar om te helpen!"**

Sportmarathonweekend

Het zwaarste weekend van het jaar is ook het leukste. De marathon zelf wordt georganiseerd door een externe werkgroep, maar Djem draagt het feestelijke stuk: een hele week tent en tafels opzetten, de bbq regelen, en het hele weekend tappen. "Dat komt allemaal op ons."
Bij de ingang hangt een ster ter ere van Herman, die de sportmarathon opstartte en veertig jaar later nog altijd op de algemene vergadering te vinden is.
Djem is ook zichtbaar buiten dat weekend en focust zich dan niet enkel op de barwerking. Hun zaalvoetbalploeg, Dinamo Djem, speelde vorig jaar kampioen en er wordt bijvoorbeeld een dropping georganiseerd.
Dan zijn er nog enkele vaste tradities: tien standaardfeestjes per jaar, plus het feestje na de sportmarathon zelf. Ze zijn minder vaak open dan vroeger "dat is de keerzijde van de medaille" maar vangen dat op met "Special Fridays": één keer per maand een avond met een concept, bedacht door iemand uit de kern.

Iedereen welkom

De openheid zit al in hoe je zelf het jeugdhuis kan opendoen. Aan de deur hangt een papier met een naam en een telefoonnummer. **Wil je een avond openen? Je stuurt een berichtje, het wordt gedeeld op Instagram, en iemand van de RvB brengt de sleutel en de kassa langs.**
Geen shiftrooster, gewoon een sleutel die klaarligt voor wie hem wil vasthouden. Het werkt!
Waarom blijven mensen jarenlang bij Djem hangen? Het antwoord komt van verschillende kanten, maar klinkt telkens hetzelfde: de groep. "Ik denk dat het een kei toffe groep is waar je wil bijhoren. De weekends zijn de max, de vergaderingen zijn even serieus en dan weer heel leuk."
Wat je er precies aan hebt? Je plan leren trekken, in groep werken, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid nemen... en vooral: vriendschap! <3

Jeugdhuis ’t Licht

Verschillende karakters, één vuur?

Vraag het aan de bestuurders van Jeugdhuis 't Licht, en iedereen praat over iemand anders. De ene over wie het geluid regelt, de andere over wie de socials doet, een derde over wie de buurt kent als geen ander. Pas als je alle stukjes samenlegt, snap je hoe hier elk jaar een heel podium overeind staat voor het slotfestival van de Week van ‘t Licht.

Dat beeld vat het hele verhaal van dit jeugdhuis samen: niet één persoon die alles trekt, maar een groep die elkaar mooi aanvult.

Foto’s: Jessica Vanhoeck & Quinten de Voecht

Een sterke werking

Om je vrijwilligers in hun kracht te zetten, heb je eerst een sterke werking nodig. Eentje waarin je kan experimenteren en waar er ruimte is om fouten te maken. “Er is een tijd geweest dat we 1500 euro op de rekening hadden staan en dat we terug moesten beginnen opbouwen. Toen was het financiële veel belangrijker, maar het ding is dat we nu op een punt zitten waar ons jeugdhuis financieel gezond is en dat dat echt niet meer uitmaakt”, weet Michiel te vertellen na 8 jaar in het bestuur. “Niet elk evenement heeft winst maken als doel. Een housefeestje voor 20 man kan succesvol zijn omdat die 20 houseliefhebbers op een laagdrempelige manier in eigen dorp naar zo’n evenement konden gaan.”

Hoe Jeugdhuis ’t Licht zichzelf kon heruitvinden? Dat is het gevolg van inzetten op de community en het hebben van een vrijwilligerspoule met uiteenlopende profielen. Zo zijn er een aantal die focussen op muziekbeleving en opportuniteiten spotten om opkomend talent te boeken in verschillende genres. Maar er zijn ook een aantal vrijwilligers die goede connecties hebben met de lokale jongeren om zo een aanbod te creëren dat aansluit op wat zij willen. “De grotere feestjes doet Michiel. Maar voor de gewone fuiven kennen wij ook de DJ’s in de buurt en spreken we die aan”, vertelt Ben.

Ook zorgt Jeugdhuis ’t Licht dat ze in de Zandhovense community gekend staan. “De gemeente kent ons goed en ze proberen altijd het beste voor ons te regelen. We doen dan ook iets terug”, vertelt Wouter.

Ook tijdens de Week van ’t Licht hebben ze ingezet op die community. Zo werkten ze samen met Cafetaria Het Veld: “Op donderdag is het de gewoonte om met de mensen die niet op kot zitten bij de cafetaria in ‘t dorp een Trippel D’Anvers te gaan drinken.”

> “Niet elk evenement heeft winst maken als doel. Een housefeestje voor 20 man kan succesvol zijn omdat die 20 houseliefhebbers op een laagdrempelige manier in eigen dorp naar zo’n evenement konden gaan.”
>
> Michiel

Die traditie groeide uit tot een gezellig evenement. Volgens Michiel komt er niemand van buitenaf op af, maar vinden ze het vooral tof om zoiets voor de buurt te doen. “Er is niets te doen in Zandhoven, dus als je mee iets organiseert, apprecieert iedereen dat”, is de conclusie van Ben.

Als team werken

Alle talenten kunnen pas samenwerken als je inzet op een sterk team. Tijdens de opbouw van het feestje voor de Week van ’t Licht zie je meteen dat het goed zit: er wordt gelachen en gezeverd, maar het resultaat staat er wel. “Ik denk dat het team het belangrijkste is en dat je samen aan iets bouwt. We kunnen dit enkel op poten zetten omdat we allemaal zo gedreven zijn”, bevestigt Michiel.

Talenten spotten

Het bestuur probeert talent te spotten overal waar ze komen. Zo kwam Michiel een DJ uit de buurt tegen in Leuven. “Ik heb hem meteen geboekt voor onze fuif, en toen bleek dat hij met licht en geluid bezig was. Hij vertelde dat hij graag feestjes wou geven, maar niemand had om dat mee te doen.” Michiel wist hem meteen te strikken voor het jeugdhuis. “We hebben eerst samen de Week van ’t Licht gedaan als proefmoment om te zien of het iets was dat hij wou doen. Uiteindelijk zit hij al twee jaar bij het jeugdhuis en is hij een belangrijk lid van ons bestuur.”

Het hoeft niet altijd zo groots te zijn. Wouter wist Andres te overtuigen om in het bestuur te komen dit jaar. “Ik heb lang in de horeca gewerkt als flexi-job, maar ben gestopt nu ik ben beginnen werken. Nu houd ik het jeugdhuis open”, getuigt Andres.

Talent spotten begint bij mensen leren kennen, gesprekken aanknopen en vertrouwen geven. Daar maken ze hier bij ’t Licht tijd voor om zo de juiste mensen op de juiste plek te krijgen.

“Mijn eerste banner was echt slecht. Maar ik ben erin gegroeid. Het is fijn dat je een plek hebt waar dat allemaal niet zo nauw steekt.”

Michiel

Samen groeien

Een talent kan zich enkel ontwikkelen als je de kans daartoe krijgt. Het jeugdhuis is daar een goede plaats voor. Michiel volgde een cursus grafische vormgeving toen hij 14 jaar was, maar verder dan grappige plaatjes maken voor vrienden kwam hij niet. In het jeugdhuis mocht hij plots meehelpen met het grafisch ontwerp. “Mijn eerste banner was echt slecht. Maar ik ben erin gegroeid. Het is fijn dat je een plek hebt waar dat allemaal niet zo nauw steekt.”

Michiel zag zelf ook de “gasten van sociale media” groeien. “Heel grappig, want daarvoor was dat geen gedeelde interesse van ons en nu is dat wel zo.” Jelle loopt rond met zijn smartphone aan zijn hand gekluisterd. “De laatste tijd zien we ons bereik keihard stijgen, veel meer mensen kijken naar onze Instagramverhalen. Zo kunnen we de feestjes groter krijgen”, vertelt hij enthousiast.

Ben en Wouter vertellen dan weer hoe ze vooral op sociaal vlak veel bijleerden tijdens hun tijd als bestuurslid. “Ik heb echt heel veel mensen leren kennen. Ook met geld leren omgaan. Omgaan met drukte en er toch plezier inhouden”, somt Ben op.

“Uiteindelijk zijn we ook maten onder elkaar. Het is oké dat iemand fouten maakt, het is een leerproces waar je samen in zit.”

Michiel

Kak en Stoef

“Zoals in elke werking hebben we af en toe eens problemen, maar dan wordt dat snel opgelost. Tot nu toe lukt dat altijd”, vertelt Wouter. “Ik denk dat dat zeker normaal is als je onder zoveel druk aan het werken bent”, vult Michiel aan. Gelukkig geraken die dingen snel uitgeklaard. “Uiteindelijk zijn we ook maten onder elkaar. Het is oké dat iemand fouten maakt, het is een leerproces waar je samen in zit.”

Complimenten geven ligt misschien niet meteen in de Zandhovense cultuur. Daarom voerde 't Licht een vast ritueel in: de kak en de stoef. Op elke vergadering begint iemand met de kak, wat de afgelopen tijd minder goed liep, en sluiten ze af met de stoef: wie iets goed deed, wordt daar expliciet voor bedankt!

Wat kan jij van ’t Licht meenemen?

- Zet in op proefmomenten zodat vrijwilligers kunnen aanvoelen wat hen ligt.
- Toon je eigen werkwijze aan iemand die twijfelt: “dat werkte bij de eerste ‘socialmedia-gast’”.
- Voer een vast kak-en-stoefmoment in: benoem wat er goed loopt en zet die personen in de kijker.
- Fouten maken mag. Een sterke werking is er eentje waar niemand bang moet zijn om iets te proberen.

Volg jij Formaat al?

- Inspiratie van andere jeugdwerkingen
- Reminders voor deadlines
- Info en tips

Volg voor inspiratie

Instagram: @formaatvzw

Nieuwsbrief: formaat.be/nieuwsbrief
Om de twee maanden, geen spam!

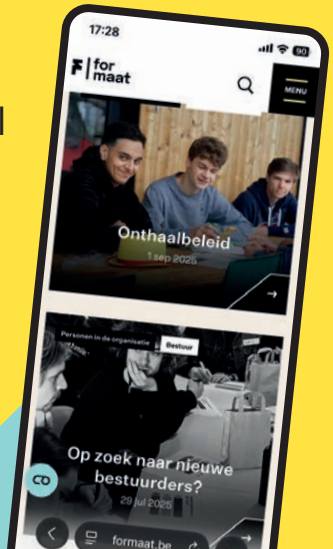
Formaat-community
Vraag je Formaat-ondersteuner om je toe te voegen.

Vind je ondersteuner via
formaat.be/ondersteuners

Bekijk onze website voor al je vragen over het runnen van een jeugdhuis!

www.formaat.be

for maat

Het ABC van blijvend engagement

Goesting werkt aanstekelijk. Je merkt het meteen wanneer iemand met plezier een activiteit voorbereidt, een barshift opneemt of zorg draagt voor nieuwe leden. Dat is motivatie. En het goede nieuws? Motivatie ontstaat niet toevallig. Je kan het versterken door aandacht te hebben voor drie eenvoudige bouwstenen.

Volgens de Zelfdeterminatietheorie zijn die bouwstenen **Autonomie**, **Belonging** (verbondenheid) en **Competentie**. Of kortweg: **het ABC**.

Iedereen engageert zich om een andere reden. De ene wil nieuwe dingen leren, de andere zoekt een plek waar die zich thuis voelt of krijgt energie van iets op poten zetten. Bovendien verandert motivatie doorheen de tijd. Daarom is het waardevol om als werking aandacht te hebben voor alle drie de bouwstenen.

Het mooie is: daarvoor hoef je geen grote projecten op te zetten. Engagement groeit vooral in de kleine dingen die je elke dag doet.

Engagement dat begint én blijft

Vrijwilligers aantrekken vraagt iets anders dan hen betrokken houden. Als er nieuwe jongeren binnenstappen, maakt een warm onthaal, een eerste succeservaring of iemand die spontaan contact legt vaak het verschil. Dat zijn de haakjes die helpen om de eerste stap te zetten.

Wie al langer deel uitmaakt van de werking, heeft meestal andere noden. Nieuwe uitdagingen, vertrouwen, ruimte voor eigen ideeën en de kans om verder te groeien, zorgen ervoor dat de motivatie levendig blijft.

Merk je dat iemand minder aanwezig is? Vraag je dan niet alleen af waarom, maar ook:

- Heeft deze vrijwilliger nog voldoende autonomie?
- Voelt die zich nog verbonden met de groep?
- Krijgt die nog kansen om te groeien en talenten te ontwikkelen?

Sterk jeugdwerk zit zelden in één groot project of een spectaculaire actie. Het gaat wel over de kleine momenten waarop de vrijwilligers zich gezien, gewaardeerd en uitgedaagd voelen.

Autonomie

“Ik krijg vertrouwen.”

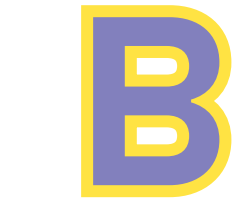
Mensen krijgen energie wanneer ze kunnen meedenken, keuzes mogen maken en verantwoordelijkheid krijgen. Geef jongeren en vrijwilligers dus ruimte om mee te beslissen, initiatief te nemen en hun eigen ideeën uit te proberen.

Probeer dit eens

- Vraag: “Hoe zouden jullie dit aanpakken?”
- Laat vrijwilligers zoveel mogelijk beslissen over de werking.
- Maar vooral: durf loslaten en geef ruimte om te experimenteren.

Uit de praktijk

“Jeugdwerk is soms een beetje zoals lui ouderschap.” Die uitspraak van een jeugdwerker bleef hangen. “Als trekker hoef je niet altijd meteen in te grijpen. Wanneer vrijwilligers merken dat er niets gebeurt als niemand initiatief neemt, ontstaat er vaak vanzelf eigenaarschap.”

Belonging

(verbondenheid)

“Ik hoor erbij.”

Verbondenheid groeit in de kleine momenten: een babbel na de activiteit, samen iets eten, een oprecht compliment of gewoon iemand die vraagt hoe het met je gaat. Wie zich thuis voelt in een groep, blijft terugkomen en doet met meer goesting mee.

Probeer dit eens

- Zorg voor een warm onthaal.
- Maak tijd om regelmatig bij elkaar in te checken.
- Investeer bewust in activiteiten die de groep versterken.

Uit de praktijk

Bij jeugdhuis Sjatoo krijgt elke nieuwe vrijwilliger een peter of meter: iemand die het eerste contact legt en hen wegwijs maakt. Een klein gebaar met een groot effect.

Competentie

“Ik kan dit.”

Mensen blijven gemotiveerd wanneer ze merken dat ze groeien. Dat hoeft niet altijd via een opleiding. Ook een nieuwe uitdaging, een compliment of iemand die zegt: “Goed bezig!” kan het verschil maken.

Probeer dit eens

- Geef regelmatig positieve en concrete feedback.
- Laat vrijwilligers nieuwe dingen uitproberen, ook als dat niet meteen lukt.
- Benoem de talenten die je ziet.

Uit de praktijk

Tijdens Publik, het vormingsfestival van Formaat, deden de vrijwilligers van een jeugdhuis een talentenronde. Eerst reageerde de groep wat sceptisch, maar de oefening bleek veel los te maken. Door elkaars talenten te benoemen groeiden niet alleen het zelfvertrouwen, maar ook de verbondenheid binnen de groep. En dat was nadien ook voelbaar in het engagement dat iedereen wilde opnemen.

Hier is dit magazine begonnen

Zie ’t ons doen – 8 & 9 mei 2026 – Broei, Gent

Twee dagen, meer dan 150 mensen en 25 sessies vol gesprekken, soms botsende meningen en nog meer gedeelde inzichten. Dat was Zie ’t ons doen: het congres waar open jeugdwerk samenkwam.

Foto’s: Warre Van de Wouwer

Vijf inzichten kwamen er steeds terug.
Je vindt ze nu overal in het magazine:

1. **Jongeren hebben een veilige plek nodig voor ontmoeting, een ruimte om iets te proberen.** Het moet niet meteen lukken en het hoeft niet de hele agenda op te eisen. Dat is steekvlamengagement: kort, krachtig en makkelijk om in te stappen (p.4). Wacht daarnaast niet tot jongeren zelf binnenkomen. Ga gewoon langs in de buurt. Zie Sungarden (p.38).

2. **Community bouwen vergt tijd.** Regelmatig contact. Aanwezig zijn. Samen eten. Kijk maar naar het artikel met de JOP-monitor (p.18): wie bereik je nu al, en wie nog niet?

3. **Vertrek vanuit wat jongeren zelf willen doen, niet alleen vanuit een vast aanbod.** Geef eigenaarschap, laat ruimte voor wat er spontaan, uit enthousiasme ontstaat. Bij Djem (p.25) en ’t Licht (p.26) zie je het: rollen groeien, ze worden niet opgelegd.

4. **De identiteit en de openheid van je werking botsen soms, en dat is oké.** Een plek voor alle jongeren bestaat niet zomaar, elke werking maakt hierin keuzes. Lees hoe Minus One en UzUz dat evenwicht zoeken (p.10).

5. **Goesting werkt beter dan verplichting.** Wie zelf kiest om mee te doen, blijft langer en doet het met meer plezier. Daarom spreken we liever van vrijwillig ENGAGEMENT dan van vrijwilligersWERK. Je herkent het in het ABC (p.30), in de vijf factoren waar je zelf aan kan sleutelen (p.34) en in hoe ‘t Paenhuys waardeert (p.6).

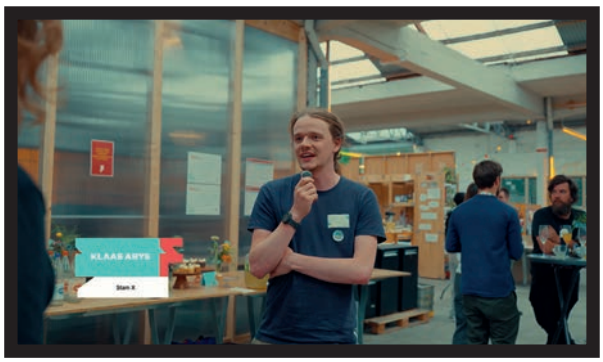

Het magazine is geen eindpunt! Samen met alle jeugdhuizen, beroepskrachten, vrijwilligers zorgen we voor een plek waar elke jongere zich thuis voelt. ❤

Zie ’t ons doen

Check de aftermovie via:
zietonsdoen.be

Zie ’t ons doen
door EIKIE

broeden op een plek
waar iedereen kan komen
open en vrij, waar elk jong mens mag zijn
zijn we op weg naar de plek
dat we in dit verhaal trachten te verwoorden?
bouwen aan een plek …
van vertrouwen en respect
van plezier en vervloeken
van uitdagingen en zoeken
van verbinden en ont-moeten
van betrekken en begroeten
van relaxen en projecten
van waarderen en leren
van samen toegevoegde waarde creëren…

‘t zijn uitdagende tijden,
om te zeggen wat ge voelt of bedoelt
tis daarmee dat er staat ‘zie ’t ons doen’
een citaat van formaat.
tis zoeken naar woorden.
als wij in elkaar geloven,
creëren we de plek van onze dromen
één stem die telt,
slagen we erin te vinden wat er zit in zin hebben,
zindert het verder,
de invulling van de zingeving samen te bedenken?

want samen
staan we sterker.
kom binnen
kom binnen
ont-moet
zet u in,
kom binnen
zet u
kom binnen
én blijf vooral nog
effe
hangen

zie ’t ons doen

Een lied geschreven door Elien Swinnen,
voor het congres Zie ’t ons doen.
Met extra dank voor jeugdhuis Club 9,
Notti en Toon (Formaat).

Vijf factoren waar jij vat op hebt

als het gaat over vrijwilligers winnen en houden

Engagement creëer je niet via een takenlijst of een oproep op Instagram. Het groeit. Maar waaruit? Formaat deed onderzoek in 79 Vlaamse werkingen en vond vijf factoren en één fundament die het verschil maken.

Dit onderzoek liep in werkingen met een beroepskracht. Maar de vijf factoren herken je in elke werking, groot of klein, met of zonder professionele ondersteuning. We duiken er met ons vervolgonderzoek nog dieper in.

> **"De belangrijkste les uit ons onderzoek: het engagement van jonge vrijwilligers laat zich niet organiseren met een draaiboek of een vergoeding, een takenlijst of een oproep op sociale media. Het groeit wanneer jongeren plezier beleven, zich welkom voelen, mensen ontmoeten die hen inspireren, hun talenten en interesses kunnen ontwikkelen, verantwoordelijkheid mogen opnemen en ervaren dat hun inzet verschil maakt en wanneer ze kunnen rekenen op een organisatie die hen ondersteunt."**
>
> — Uit het onderzoeksrapport · Formaat vzw 2025

Op **21 januari 2027** delen we de nieuwe inzichten! Zie einde artikel voor meer informatie.

De basis van alles

PLEZIER

Jongeren worden zelden vrijwilliger op hun eerste bezoek. Eerst komen ze langs als bezoeker. Ze leren mensen kennen, ontdekken een plek waar ze zichzelf kunnen zijn en beleven plezier met andere jongeren.

Plezier klinkt vanzelfsprekend, maar het is veel meer dan een leuke sfeer. Het zorgt ervoor dat jongeren zich veilig voelen om initiatief te nemen, nieuwe dingen te proberen en verantwoordelijkheid op te nemen. Wie zich thuis voelt, durft een stap vooruit te zetten.

Plezier is niet de kers op de taart. Het ís de taart.

☞ ***Denkvoer***
Welke momenten geven jongeren energie in jullie werking, en welke kleine drempels nemen dat plezier net weg?

De vijf factoren en denkvoer

1 MOTIVATIE

Jongeren engageren zich het sterkst als ze het zélf willen.

☞ *Waar voelen jongeren vandaag al keuzevrijheid en waar net niet? Durf ruimte te laten, ook als het resultaat daardoor niet perfect is.*

2 COMMUNITY

9 op 10 vrijwilligers leert dankzij engagement nieuwe mensen kennen.

☞ *Wat maakte een moment waarop jullie werking echt als één groep aanvoelde zo sterk? Welke ongeschreven regels maken een eerste stap voor nieuwkomers moeilijk?*

3 IMPACT

Vrijwilligers willen voelen dat hun inzet ergens toe leidt.

☞ *Wanneer dacht een vrijwilliger voor het laatst: hier heb ik echt iets betekend?*

4 ORGANISATIE

Structuur die mensen ondersteunt in plaats van afremt.

☞ *Welke afspraken helpen echt en welke zijn er nog omdat ze er altijd al waren?*

5 CONTEXT

1 op 5 vrijwilligers zegt dat werk of studie hen belet te engageren zoals ze zouden willen.

☞ *Welke externe uitdaging heeft jullie werking uiteindelijk sterker gemaakt? Wat hebben jullie daaruit geleerd?*

De vijf uit de doeken

1 MOTIVATIE

Jongeren engageren zich het sterkst als ze het zelf willen, niet voor een vergoeding of een bedankingsetentje, maar omdat ze zich eigenaar voelen van iets. Ons onderzoek toont dat intrinsieke motivatie de sterkste motor is van terugkerend engagement. Externe voordelen wegen minder door als reden om te beginnen of te blijven.

Jongeren willen niet alleen meehelpen, maar ook mee richting geven. Wanneer ze zelf beslissingen kunnen nemen, groeit hun gevoel van eigenaarschap: het wordt hun project, niet een taak die iemand anders oplegde. Dat vraagt lef en de bereidheid om te aanvaarden dat niet alles perfect loopt. Net in dat experimenteren groeien ze.

Let op voor deze valkuil: als je uit tijdsdruk snel even een taak overneemt, voelen jongeren zich al gauw buitenspel gezet. Je bedoelt het goed, maar het ondermijnt net wat je wil bereiken.

2 COMMUNITY

9 op 10 vrijwilligers leert dankzij hun engagement nieuwe mensen kennen. Dat is geen extraatje, het is één van de belangrijkste redenen waarom ze blijven terugkomen.

Een community ontstaat niet vanzelf, maar groeit uit gedeelde ervaringen: samen een event organiseren, samen plannen, samen blijven plakken na een avond. Die informele momenten maken van een groep vrijwilligers een echte community. Een herkenbare identiteit helpt daarbij: een naam, een logo of een vaste traditie geeft jongeren het gevoel ergens bij te horen.

Let op voor deze valkuil: Een hechte groep kan ook te gesloten worden. Een gezonde community blijft in beweging: ze versterkt de band tussen wie al aanwezig is, én verwelkomt nieuwe jongeren.

3 IMPACT

Verbondenheid alleen is niet genoeg om engagement vol te houden. Vrijwilligers willen ook voelen dat hun inzet ergens toe leidt. Vaak verwijzen ze naar hun eigen verhaal in het jeugdhuis: ze willen hetzelfde verschil maken voor jongeren als dat de werking ooit voor hen betekende.

Voor wie mee activiteiten organiseert, is die impact vaak direct zichtbaar: een geslaagde fuif, een volle zaal, jongeren die zich amuseren. Andere vormen van engagement zijn minder zichtbaar, zoals wie in het bestuur zit. Je ziet hun impact niet altijd meteen, maar op lange termijn is die minstens even groot. Maak ook die minder zichtbare bijdragen zichtbaar!

“De jongeren die een waardevolle mening willen delen, zullen dit zelden doen op vooropgestelde momenten. Deze komen naar boven tijdens spontane 1-op-1-gesprekken.”

4 ORGANISATIE

Hoe een werking is georganiseerd, bepaalt hoeveel ruimte jongeren krijgen om zelf initiatief te nemen. Duidelijke afspraken en heldere rollen maken daarbij het verschil. Ontbreekt dat, dan wordt het voor jongeren een pak moeilijker om hun engagement vast te houden.

Wanneer rollen onduidelijk zijn, ontstaan frustraties: besturen verwachten meer initiatief, vrijwilligers voelen de spanning zonder te weten waar ze vandaan komt. **De oplossing ligt niet in meer vergaderen of meer regels, maar in duidelijke verwachtingen en een gedeeld beeld van ieders rol.**
Zoek naar structuren en een cultuur die mensen ondersteunen in plaats van afremmen.

“Communicatie verloopt doorgaans vlot, maar het zou beter kunnen als bestuursleden op regelmatige basis informeel contact hebben. Zo krijgen zij ook meer inzicht in de dagelijkse werking.”

5 CONTEXT

Je werking staat nooit alleen. De buurt, de lokale politiek, hoeveel middelen je hebt, wat er in de maatschappij verandert, dat bepaalt allemaal mee hoeveel ruimte er is voor engagement.

Daar heb je zelf vaak weinig grip op, maar je voelt het wel elke dag. Uit ons onderzoek kwamen twee dingen naar boven:

- Jongeren engageren zich minder lang dan vroeger. Belangrijk: niet omdat de goesting ontbreekt, maar omdat hun leven drukker en onvoorspelbaarder is geworden. 1 op 5 vrijwilligers geeft aan dat werk, studie of een volle agenda hen belet om zich te engageren zoals ze zouden willen. Dat is steekvlamengagement: bewust en intens, maar niet noodzakelijk voor lange tijd.

- De tweede uitdaging ligt buiten de werking: jeugdhuizen ervaren vaak een goede samenwerking met hun lokaal bestuur, maar botsen op trage besluitvorming, complexe procedures en onduidelijke subsidieregels. Dat botst met hoe jongeren vandaag initiatief nemen.

De vraag is dus niet hoe je jongeren weer laat engageren zoals vroeger. **De vraag is hoe je engagement organiseert op een manier die past bij hun leven vandaag.** Wie daarin slaagt, merkt dat die veranderende situatie ook nieuwe kansen biedt.

Dit is nog maar het begin

Vijf factoren en toch zijn we niet klaar met zoeken. Dit onderzoek is het startpunt van een vervolgtraject: **hoe kan open jeugdwerk met een beroepskracht zich duurzaam organiseren, en tóch een sterke voedingsbodem blijven voor vrijwillig engagement?**

We zoeken uit wat een sterk organisatie- en personeelsbeleid daarin doet, hoe de rollen van beroepskrachten en bestuursvrijwilligers het engagement beïnvloeden, en welke rol lokale besturen daarin kunnen spelen.

Werk jij als beroepskracht in het open jeugdwerk, of ben je jeugdambtenaar? Arceer **21 januari 2027** in je agenda.

Wat mag je verwachten?
- Inspirerende inzichten uit ons praktijkonderzoek
- Handvatten voor open jeugdwerk en lokale besturen
- Uitwisseling met collega's en partners uit het werkveld

Voor wie?
Beroepskrachten, jeugdambtenaren en andere betrokkenen in en rond het open jeugdwerk

Waar?
Jeugdhuis Togenblik
Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht

Meer info en inschrijven:
formaat.be/aanbod/bondgenoot-van-jong-engagement

Waarom je niet binnen je eigen vier muren moet blijven

Twee stemmen uit Jeugdhuis Sungarden

Toon bracht vijf jeugdhuizen samen voor één feest, Into the Wild. Rob bouwde jarenlang aan een band met de eigen buurt. Twee verschillende verhalen met eenzelfde les: "langsgaan en praten".

Fotos: Gudrun Caelen

Toon over hoe ze vijf jeugdhuizen samenbrachten voor Into the Wild

Into the Wild kenden we hier al langer, een gewone fuif, maar met veel jungle-decoratie. Ik was op een avond aan het praten met een paar vrijwilligers, en we kwamen op het idee om het concept nieuw leven in te blazen. Dit keer wilden we het naar een ander niveau tillen: met dj's van andere jeugdhuizen erbij.

Een halfjaar voorbereiding

We zaten meteen samen en alles werd in een Google Drive gegooid. De effectieve taken uitvoeren deden we later, maar die eerste verdeling stond er al op dag één. In totaal hebben we er een goed halfjaar over gedaan, die tijd heb je ook nodig om alles deftig op schema te krijgen.

De grootste uitdaging was niet de organisatie zelf, maar de andere lokale jeugdhuizen zover krijgen. Op Link-Up Limburg van Formaat, waar verschillende Limburgse jeugdhuizen samenkomen, legde ik het idee op tafel. Een paar positieve reacties, maar niet genoeg animo om echt de eerste stap te zetten. Dus zijn we zelf langsgegaan: we deden een jeugdhuizentour.

Er was al langer vraag naar zoiets, en dit was de kans om twee dingen te doen: onze eigen vrijwilligers een leuke ervaring te geven, en tegelijk in gesprek te gaan met andere jeugdhuizen. Dat werkte. Online krijg je zelden een echte connectie. In persoon plakken mensen een gezicht op wie je bent en dan krijg je de volgende dag gewoon een antwoord op je berichtje.

> "Online krijg je zelden een echte connectie. In persoon plakken mensen een gezicht op wie je bent en dan krijg je de volgende dag gewoon een antwoord op je berichtje."
>
> Toon

Waarom lokale dj's

We werken bewust met huis-dj's van de lokale jeugdhuizen, niet met één grote naam. Dat geeft gewoon meer sfeer! Bij een grote naam ben je toeschouwer, bij een huis-dj is het eerder een vriendengroep. Het financiële voordeel is er ook, maar dat is het minst belangrijke.

We geven ook iets terug aan wie meedoet. Elk lid dat meekomt naar Into the Wild krijgt een gratis consumptie. De dj's krijgen na hun set een consumptiekaart die ze kunnen inzetten als ze op een ander moment ons jeugdhuis bezoeken. Zo komen ze later ook nog eens over de vloer, met misschien hun eigen mensen erbij.

dit bestaat echt: ikorganiseer.be

Checklists, een begrotingstool, tips over veiligheid, geld, materiaal... Eigenlijk alles wat je nodig hebt om zelf een muziekevenement op poten te zetten, en dat op één site.

ikorganiseer.be

IK ORGANISEER.BE

Het moment dat het klikte

Tijdens de avond zelf was er een moment waarop ik dacht: dit is precies waarom we dit deden. Ik zag de jeugdhuizen onderling communiceren, ideeën en uitnodigingen uitwisselen en ik hoorde dat iedereen het gewoon plezant vond. De sfeer voelde iets anders dan bij een gewone fuif: omdat hun eigen dj stond te draaien, voelden die jeugdhuizen zich meer op hun gemak.

Die connectie stopt niet bij het feestje. We hebben tips uitgewisseld over decoratie, en mocht het ooit gebeuren dat onze boxen het begeven, weten we nu dat we kunnen aankloppen bij een ander jeugdhuis. Kleine dingen, maar het stapelt op.

Wat ik anderen zou meegeven: samenwerking (binnen en buiten het jeugdhuis) is veel fijner dan alleen. Als ik dit alleen had moeten doen, was het me nooit gelukt of had ik er twee jaar over gedaan.

“Samenwerking (binnen en buiten het jeugdhuis) is veel fijner dan alleen”

Toon

SUNGARDEN

Rob over hoe hij het jeugdhuis verbindt met de buurt

Bij ons draait alles op jongeren. De oudste vrijwilliger is 29, er staat niemand boven ons die onze boekhouding doet. Het is echt een plek voor jeugd, door jeugd. Dat voel je ook in de kleine dingen. Zoals de krijtpaal waar mensen hun ding kunnen doen.

Het buitenterras

Het terras, een van de redenen waarom dit jeugdhuis zo groot is geworden, moest verdwijnen.

Ik heb de burgemeester van Zonhoven gebeld en twee dagen later kregen we de bevestiging: het terras mocht blijven. En dat voor de komende zes jaar. Dat is het grootste voorbeeld dat ik kan geven van wat een goede band met je lokaal bestuur oplevert.

> "Wouter is onze schepen van jeugd, Bram onze burgemeester. Ik stuur hen soms rechtstreeks via WhatsApp."
>
> Rob

We vragen niet snel ondersteuning, enkel voor grote dingen. Voor onze talentenshow bijvoorbeeld, waar we een deel van de parking moesten afzetten, kregen we een subsidie. De kleinere dingen doen we liever zelf.

Maar als er iets moet geregeld worden, weten we bij wie we moeten zijn. Wouter is onze schepen van jeugd, Bram onze burgemeester. Ik stuur hen soms rechtstreeks via WhatsApp. Ze luisteren naar alles wat je wilt zeggen.

Toen we een keer vergeten waren onze podiumelementen aan te vragen, ontdekten we dat vrij last-minute. Twee dagen later stond het toch in het jeugdhuis, door goede communicatie. Het is mogelijk maar daarvoor moet je wel op voorhand tijd maken om hen te leren kennen.

De school naast de deur

Voor een evenement gingen we posters hangen en die wilde ik absoluut een goede plek binnen geven, niet ergens in een hoekje. Dus stapte ik naar de directeur van de school. Daar heb ik mezelf voorgesteld, en gewoon vriendelijk gevraagd of het mocht. Ik dacht: een nee heb ik, een ja kan ik krijgen.

Ik heb van andere jeugdhuizen gehoord dat ze een middelbare school op 200 meter hadden, en er in vijf jaar nog nooit waren langsgegaan. Dat is nu net het punt: langsgaan en praten.

> "Hoe je dat opbouwt? Praten en langsgaan. Als er een probleem is, ga je ernaartoe en los je het samen op. Je moet je daar zeker niet voor verstoppen."
>
> Rob

Dat is hetzelfde principe als met de zaalwachters, daar hebben we ook een goede band mee. Hoe je dat opbouwt? Praten en langsgaan. Als er een probleem is, ga je ernaartoe en los je het samen op. Je moet je daar zeker niet voor verstoppen.

Blijven heruitvinden

De standaard fuif is bij ons niet altijd meer wat ze vroeger was. Dat betekent niet dat jongeren niet meer graag naar muziekevents gaan. Het betekent dat je moet zoeken naar wat wél werkt.

Daarom proberen we ook andere dingen. Zoals Into the Wild of onze talentenshow. Bij de organisatie daarvan betrek je veel vrijwilligers en jongeren. Dat was een groot succes. Zo blijf je relevant voor je buurt!

Het draait eigenlijk allemaal om hetzelfde principe: overal zijn, je gezicht laten zien. Bij de gemeente, op school, bij de zaalwachters. Dat is wat een jeugdhuis mee onderdeel maakt van zijn buurt.

HANG DE POSTER OP!
Muziekevenement organiseren? Begin hier.
SPONSERING
VERGUNNING
RIDSWAKING
IKORGANISEER.BE
Check ikorganiseer.be!
Partners
for maat
bataljong
DE AMBRASSADE
KSA
VI.BE
Vlaanderen

www.formaat.be

for maat